

ІНСТИТУЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ НА РІВНІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Контроль за коштами місцевого бюджету розпочинається ще до його прийняття. Ця місія покладається на органи місцевого самоврядування, які в особі місцевих фінансових органів здійснюють контроль під час аналізу бюджетного запиту, поданого головним розпорядником, з погляду його відповідності меті, пріоритетності, а також дієвості та ефективності використання бюджетних коштів.

Міністерство фінансів здійснює попередній контроль під час подання місцевими державними адміністраціями і виконавчими органами розрахунків обсягів міжбюджетних трансфертів та інших показників. Після схвалення Кабінетом Міністрів України проекту закону про Державний бюджет України Міністерство фінансів України доводить розрахунки прогнозних обсягів міжбюджетних трансфертів, методику їх визначення та інші показники, необхідні для складання проектів місцевих бюджетів.

Кабінет Міністрів України здійснює попередній контроль за місцевими бюджетами під час схвалення проекту закону про Державний бюджет України, оскільки встановлює обсяг міжбюджетних трансфертів місцевим бюджетам. Але, на жаль, у Бюджетному кодексі України не встановлено відповідальність даного органу за неналежне проведення контрольних дій, що в подальшому може призвести до нереальності бюджету.

Верховна Рада України також не залишає поза увагою контроль за коштами місцевих бюджетів, який вона здійснює під час ухвалення закону про Державний бюджет України в другому читанні.

Місцеві фінансові органи організують складання проектів місцевих бюджетів. Їх контрольна діяльність здійснюється при аналізі бюджетного запиту, поданого головним розпорядником бюджетних коштів, щодо його відповідності меті, пріоритетності, а також дієвості та ефективності використання бюджетних коштів, на підставі якого керівник фінансового органу приймає рішення про включення бюджетного запиту до пропозицій проекту місцевого бюджету.

Важлива роль у здійсненні фінансового контролю на місцевому рівні належить також місцевим державним адміністраціям, які наділені повноваженнями здійснювати наступний контроль за відповідністю бюджетному законодавству України показників місцевих бюджетів нижчого рівня. Крім того, місцеві державні адміністрації забезпечують процес виконання та складання звітності про роботу місцевих бюджетів відповідного рівня.

Практично органом, який здійснює загальну організацію, управління та контроль за виконанням місцевих бюджетів, є місцевий фінансовий орган, що затверджує розпис бюджету, за яким він виконується, та забезпечує відповідність розпису місцевого бюджету встановленим бюджетним призначенням. Місцеві фінансові органи отримують від територіальних органів Державної казначейської служби України баланси, місячні звіти про виконання місцевих бюджетів.

Територіальні органи Державної казначейської служби України виконують безпосередньо контрольні функції щодо використання коштів місцевого бюджету, оскільки пунктом 2 статті 78 Бюджетного кодексу України закріплено, що казначейське обслуговування місцевих бюджетів здійснюється територіальними

органами Державної казначейської служби України [22]. Свої контрольні повноваження ці органи здійснюють на етапі виконання місцевих бюджетів та складання звітності про їх виконання, переважно у вигляді поточного контролю.

Державна аудиторська служба України займає провідне місце серед органів державної влади, які наділені контрольними повноваженнями у сфері місцевих бюджетів. Вона є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України та який забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю.

Контролю державної фіскальної служби відведено важливе місце, оскільки ці органи забезпечують наповнення до 80 % дохідної частини бюджетів, в особі податкових і митних органів. Саме вони здійснюють постійний моніторинг дотримання чинного податкового законодавства, правильності обрахунку і сплати податків та зборів і забезпечення місцевих громад фінансовими ресурсами. Тому доцільно вважати ДФСУ одним з ключових органів, відповідальних за акумулювання коштів на цілі політики стимулювання регіонального зростання.

Крім того, об'єктами контролю органів ДФС виступають виконавчі комітети сільських та селищних рад. Вони перевіряються на предмет дотримання порядку податків готівкою, своєчасності та повноти їх перерахування до бюджету.

Необхідною умовою підвищення ефективності ДФК є скоординована і упорядкована діяльність зазначених органів у здійсненні контрольних функцій, уникнення дублювання за тими напрямками контролю, які входять до компетенції кількох органів. Для цього необхідно рішучіше втілювати в життя поставлені Міністерством фінансів завдання щодо тіснішої координації своїх дій контролюючими органами як у проведенні ревізій і перевірок, так і максимальній їх реалізації у частині відшкодування й компенсації збитків, завданих державі.